

GRZEGORZ DOMAŃSKI

BADANIA WYKOPALISKOWE ZESPOŁU OSADNICZEGO Z OKRESU PÓZNOLATEŃSKIEGO I WPŁYWÓW RZYMSKICH KOŁO WSI LUBOSZYCE, POW. LUBSKO, W 1966 ROKU

Badania tegoroczne są kontynuacją prac wykopaliskowych rozpoczętych w 1964 roku¹. Objęły one stanowiska z okresu późnolateńskiego i wpływów rzymskich, tworzące przypuszczalnie jeden zespół osadniczy. Prace trwały od 2 sierpnia do 24 września. Kierownictwo naukowe sprawowała doc. dr Helena Hołubowiczowa, a w terenie badaniami kierował autor². Nadal główny wysiłek skoncentrowano na badaniach cmentarzyska w Luboszycach. Niewielkie wykopy założono i na innych stanowiskach zespołu: osadzie w Luboszycach i osadzie w Jazowie, zawieszono natomiast prace na osadzie i cmentarzysku w Grabicach, badanych w roku ubiegłym³.

Cmentarzysko w Luboszycach, pow. Lubsko

Głównym zadaniem tegorocznych prac na cmentarzysku w Luboszycach było określenie zasięgu cmentarzyska i w miarę możliwości zakończenie jego eksploracji. Na stanowisku 1A⁴ wykopy objęły powierzchnię 195 m², wzdłuż całej krawędzi parowu przecinającego i niszczącego cmentarzysko. Niespodzianką było odkrycie trzech grobów w znacznej odległości od centrum cmentarzyska (ar 17 i 18). Dwa groby popielnicowe pochodzą z okresu późnolateńskiego, trzeci jamowy nie zawierał wyposażenia. Na stanowisku 1B przebadano teren o powierzchni 252 m², łącząc dwa dotychczas istniejące tu wykopy. W tej partii cmentarzyska odkryto ogółem 17 grobów reprezentujących cztery z sześciu faz użytkowania tego stanowiska jako nekropoli. Były to: 1 grób kultury łużyckiej (75) z III okresu epoki brązu, 6 grobów z okresu późnolateńskiego, 3 z okresu wpływów rzymskich oraz 7 szkieletowych grobów średniowiecznych.

Groby średniowieczne ułożone są po osi wschód—zachód z głowami na wschód. Tworzą one w przybliżeniu dwa rzędy. Całe skupisko, a przypuszczalnie całe cmen-

¹ G. Domański, *Badanie cmentarzyska w Luboszycach, pow. Lubsko, w 1964 roku*, „Spraw. Arch.”, t. 18: 1966, s. 134—137.

² Wzięli w nich udział: mgr Jerzy Lodowski i Krystyna Żmijewska (rysowniczką) oraz studentki Uniwersytetu Wrocławskiego Anna Jałowy i Zuzanna Nowak, które odbywały tu praktykę wakacyjną.

³ G. Domański, *Prace wykopaliskowe w Grabicach, pow. Lubsko*, „Spraw. Arch.”, t. 19: 1968, s. 391—395.

⁴ Ukształtowanie terenu badań oraz lokalizacja poszczególnych części cmentarzyska patrz: Domański, *Badanie...*, s. 134; tenże, *Sprawozdanie z badań na cmentarzysku w Luboszycach, pow. Lubsko, w roku 1965*, „Spraw. Arch.”, t. 19: 1968, s. 386—390.

tarzysko liczy 9 grobów, łącznie z dwoma odkrytymi w roku ubiegłym, i zajmuje powierzchnię około 60 m². Sądząc na podstawie rozmieszczenia grobów należy przypuszczać, że cmentarzysko to zostało wyeksplorowane w całości.

Na południowym krańcu cmentarzyska odkryto miejsce spaleń (ustrynę) z okresu późnolateńskiego. W poziomie miało kształt zbliżony do prostokąta (wymiary 1,3 × 2,0 m) o intensywnie czarnym zabarwieniu. Warstewka piasku przemieszanego z dużą ilością węgla drzewnych, spalonych kości i ułamków naczyń sięgała do głębokości 10—12 cm. Odkryto tu krzesiwo, nóż, fragmenty nierozpoznanych przedmiotów żelaznych, ułamki różnych naczyń, silnie przepalone, i duże fragmenty kilku naczyń, na których nie widać śladów działania ognia. Ułamki te, a pierwotnie przypuszczalnie naczynia, znalazły się w ustrynie już po zakończeniu jej użytkowania.

Ryc. 1. Luboszyce, pow. Lubsko. Grób popielnicowy 67 z okresu późnolateńskiego

Fot. G. Domański

Główne skupiska grobów na stanowiskach 1A i 1B zostały wyeksplorowane i badania w tej części stanowiska można uważać za zakończone. Można przypuszczać, że cmentarzysko okresu późnolateńskiego zostało już wyeksplorowane w całości. Składa się ono z 35 grobów (liczba ich mogła być większa, gdyż część grobów nie posiada wyposażenia), w większości popielnicowych, a tylko 1 jamowy (ryc. 1).

Największy wykop założono na stanowisku 1C. Jego powierzchnia wynosiła 467 m². Dostarczył (wraz z dwoma grobami odkrytymi w roku ubiegłym) 20 zespołów grobowych, wyłącznie z okresu wpływów rzymskich. Ta część cmentarzyska była użytkowana dwukrotnie, a przerwa między dwoma fazami musiała sięgać kilkudziesięciu lat, gdyż w pionie dzieli je warstwa piasku, przekraczająca grubość 30 cm, nawianego w międzyczasie. Z pierwszej fazy pochodzi 17 grobów datowanych podobnie jak 2 odkryte poprzednio, na drugą połowę II i pierwszą połowę III wieku. Z drugiej fazy użytkowania cmentarzyska pochodzą trzy obiekty: zagadkowy nie posiadający analogii krąg kamienny, grób i cmentarzysko warstwowe. Groby z pierwszej fazy są wyłącznie jamowe i z zasady mają bardzo regularny kształt: w poziomie koła lub zbliżony, a w pionie (ryc. 2) najczęściej kociołkowaty. Potwierdziła się reguła zaobserwowana w pierwszym roku badań, że najbogatsze wyposa-

Ryc. 2. Luboszyce, pow. Lubsko. Grób jamowy 79 z okresu wpływów rzymskich

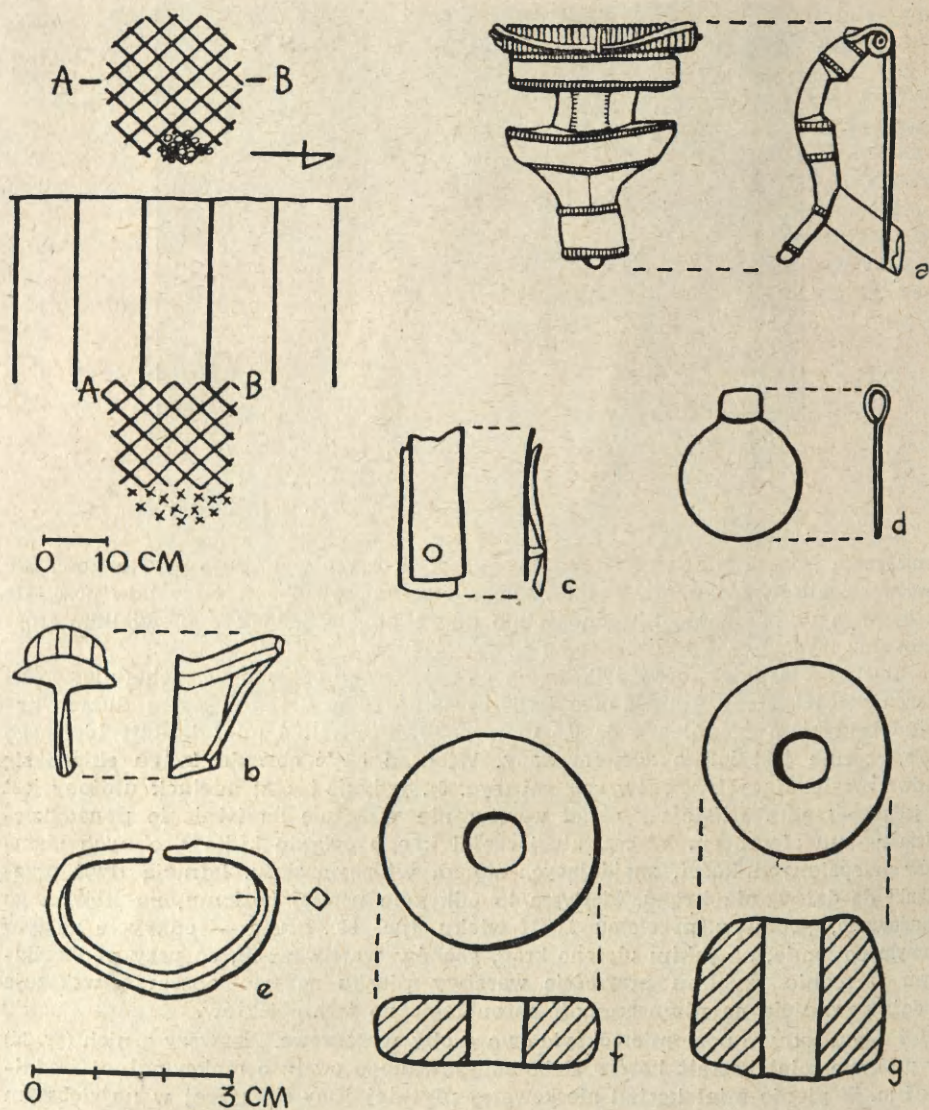
Fot. G. Domański

zenie mają niewielkie rozmiarami groby, w których występują czyste kości bez śladów szczątków stosu (gr. 83 i 87)⁵. Poza trzema wypadkami wszystkie pozostałe groby mają wyposażenie niejednokrotnie dosyć bogate, jednak o niewielkim zróżnicowaniu (ryc. 3).

Obiekty z drugiej fazy użytkowania cmentarzyska odkryto w zachodniej części stanowiska 1C. Krąg kamienny o średnicy około 6 m ułożony jest z dużych kamieni polnych o średnicach do 0,5 m (ryc. 4). Pierwotnie miał kształt idealnego koła, obecnie jest lekko zdeformowany. Większa część obwodu kręgu składa się z dwu przylegających rzędów kamieni (ryc. 5), jedynie krótki odcinek ułożony jest z jednego rzędu. Dzisiejszy układ warstw nie wskazuje na istnienie ponad kręgiem nasypu ziemnego. W centralnej części kręgu odkryto kilka drobnych ułamków przepalonych kości, znajdujących się na wtórnym złożu. Istnieją dwie przesłanki do datowania kręgu. Pierwsza to odkrycie poniżej poziomu, na którym go zbudowano, grobu z przełomu II/III wieku (gr. 89). Druga — odkrycie na tym samym poziomie, na jakim ułożono krąg, grobów warstwowych, co przy podkreślonym uprzednio szybkim przyroście warstwy piasku na tym obszarze wskazuje z dużą pewnością na równoczesność chronologiczną tych obiektów.

Na tym samym poziomie odkryto dwa groby warstwowe. Pierwszy z nich (gr. 94) w poziomie miał kształt bardzo słabo zarysowanego owalu o maksymalnej średnicy 1 m. W pionie miał kształt nieckowatej płytkiej jamy sięgającej w najgłębszym miejscu 15 cm głębokości. Jej wypełniko tylko w części północnej miało intensywniejsze zabarwienie spowodowane większą domieszką węgla drzewnych, pozostałe partie niewiele różniły się od otaczającego piasku. W kilku miejscach piasek miał kolor pomarańczowy, zabarwiony przez kontakt z wysoką temperaturą. Grób ten obejmował swoim zasięgiem znacznie większy teren, niż wskazuje na to zaciemnienie powierzchni. Drobne ułamki kości i ceramiki znaleziono na powierzchni warstwy, w której odkryto grób, w promieniu około 1 m od granic zarysu. W grobie tym odkryto drobne ułamki przepalonych kości, kawałki węgla drzewnego i ułamki ceramiki, przeważnie tzw. siwej, odmiany kremowej. Drugi z grobów warstwo-

⁵ Domański, *Badanie...*, s. 136.

Ryc. 3. Luboszyce, pow. Lubsko. Rzut poziomy, przekrój i wyposażenie grobu 87

Rys. I. Tolkin

wych został odkryty tylko w części, na odcinku o powierzchni około 8 m². Duża ilość kości i bogate wyposażenie sugeruje, że mamy tu do czynienia nie z pojedynczym grobem, lecz z całym cmentarzyskiem warstwowym o znacznej powierzchni i dużej ilości łączących się ze sobą pochówków. Układ warstewki, grubości do 15 cm, jest podobny do występującej w grobie pojedynczym. Cała warstewka nosi ślady działania wysokiej temperatury. Na przebadanym odcinku odkryto m. in. siekiere, dwie zapinki i ułamki dalszych, pierścieni żelazny z nawleczonym paciorkiem, pa-

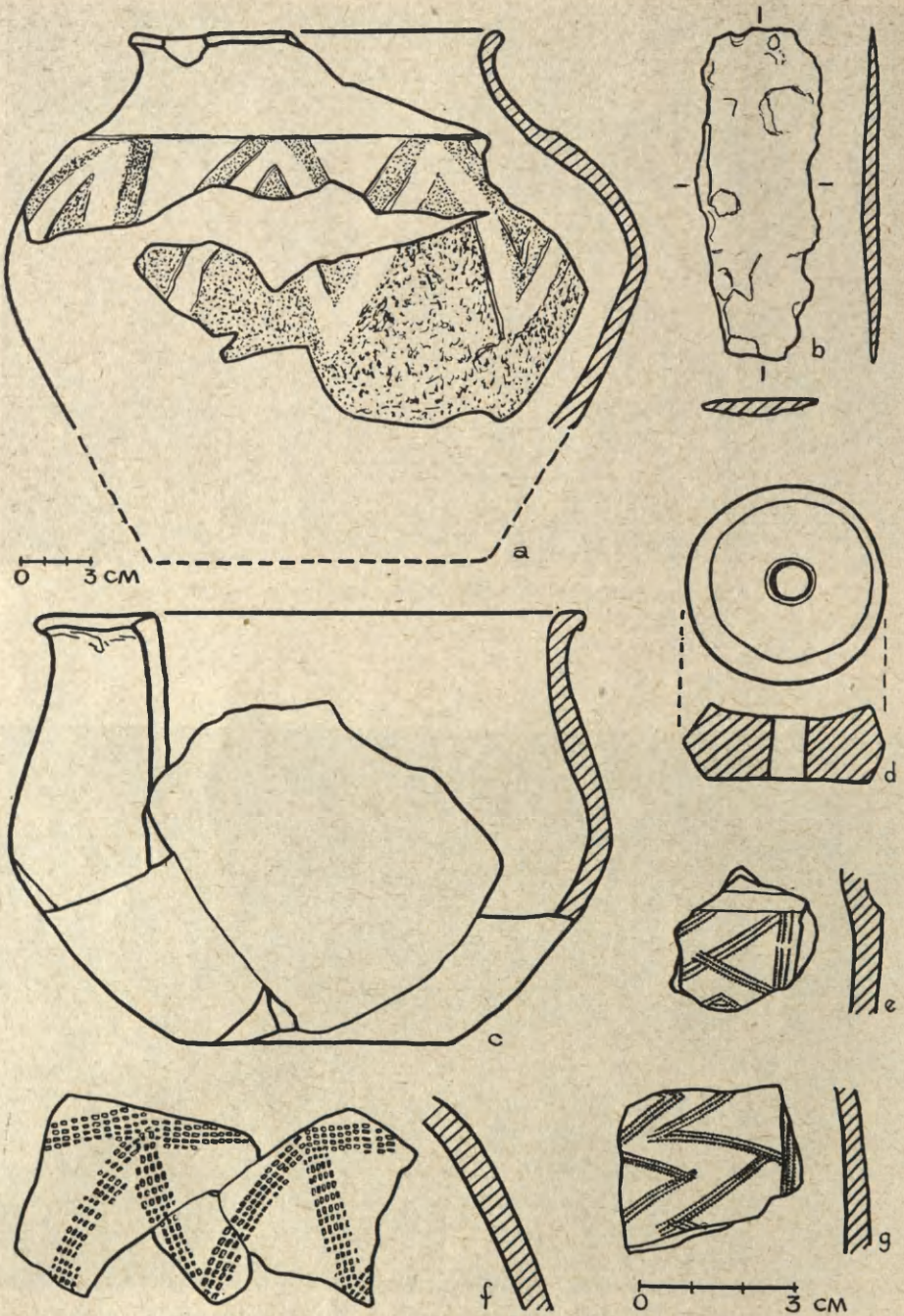
Ryc. 4. Luboszyce, pow. Lubsko. Krąg kamienny, widok z góry

Fot. G. Domański

Ryc. 5. Luboszyce, pow. Lubsko. Krąg kamienny, fragment części południowo-wschodniej

Fot. G. Domański

Ryc. 6. Luboszyce, pow. Lubsko. Cmentarzysko warstwowe, część wyposażenia
Rys. I. Tołkin

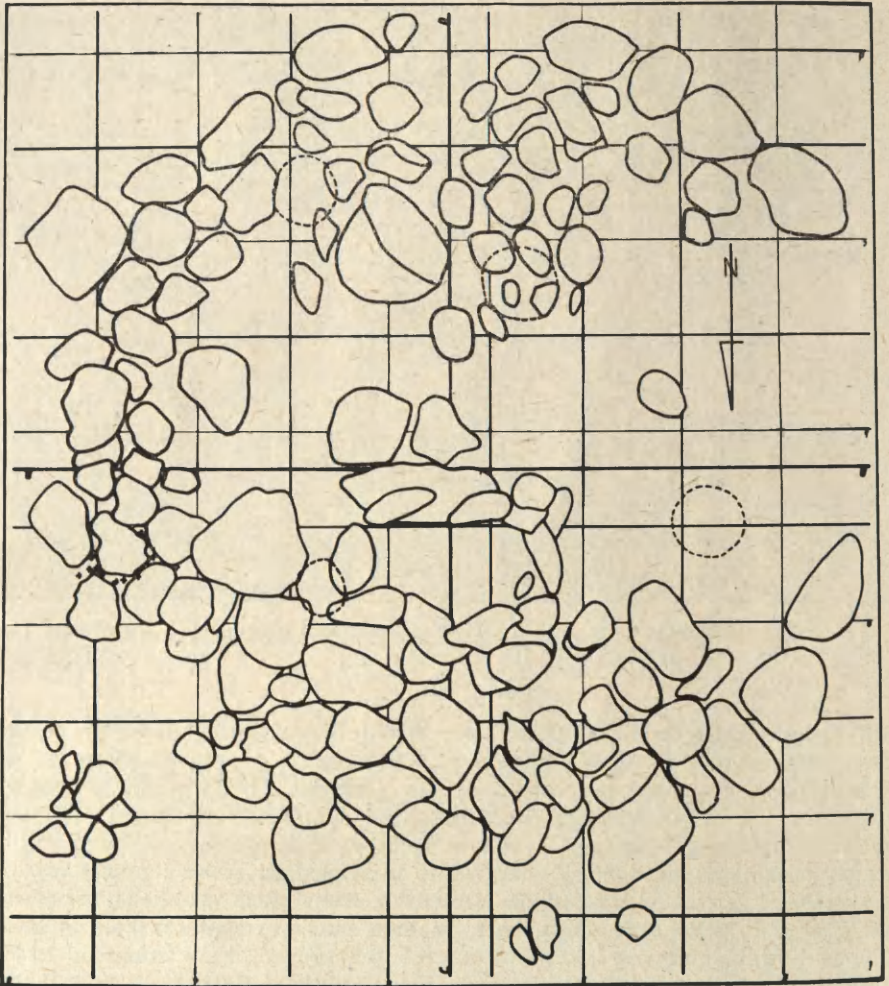
Ryc. 7. Luboszyce, pow. Lubsko. Kurhan z epoki brązu, bruk kamienny

Fot. G. Domański

ciorki szklane oraz dużą ilość drobnych, silnie przepalonych ułamków ceramiki, głównie tzw. siwej (ryc. 6). Wstępnie można datować to cmentarzysko na IV wiek.

Do zakończenia eksploracji cmentarzyska z przełomu II/III wieku pozostały do przebadania już niewielkie jego odcinki. Można już obecnie stwierdzić, że jest to cmentarzysko kobiece. Przemawia za tym brak w wyposażeniu grobów broni i innych wyznaczników męskich, a odkrywanie w większości grobów przęślików, części szkatulek i innych wyznaczników kobiecych. Staje zatem problem poszukiwania bądź w obrębie tego stanowiska, bądź w jego okolicy cmentarzyska, na którym byłiby pochowani mężczyźni. Zbadane tu cmentarzysko różni się zatem od leżących w najbliższej okolicy: w Sadzarzewicach, pow. Lubsko, i Grabicach, pow. Lubsko, na których odkryto groby o wyznacznikach zarówno męskich, jak i kobiecych. Inventarz tych cmentarzysk nie tylko nie różni się od wyposażenia cmentarzyska w Luboszycach, ale wykazuje wiele cech wspólnych.

W celu poznania zasięgu cmentarzyska założono wykop, o powierzchni 36 m², na sąsiednim wzgórzu (stan. 1D), następnym w pasmie, w którym znajdują się poprzednie części stanowiska 1A, 1B i 1C. Odkryto tu dwie warstwy kulturowe. Na głębokości około 20–30 cm od powierzchni, w warstwie piasku z niewielką domieszką próchnicy, odkryto luźno drobne ułamki ceramiki, m. in. siwej, oraz zapinkę prowincjonalnorzymską z IV wieku. Znaleziska te sugerują występowanie i na tym odcinku cmentarzyska warstwowego lub śladów innej działalności współczesnej mu. Na poziomie zalegania tych zabytków nie stwierdzono żadnych zmian zabarwienia tej jednolitej warstwy o grubości 1 m. Pod tą warstwą odkryto kolisty bruk kamienny ułożony z kamieni polnych o średnicy około 4,5 m (ryc. 7 i 8). Z układu nawarstwień wynika, że nad brukiem znajdował się pierwotnie nasyp-kurhan, obecnie całkowicie zniwelowany. Grób, który znajdował się w płaszczu kurhanu

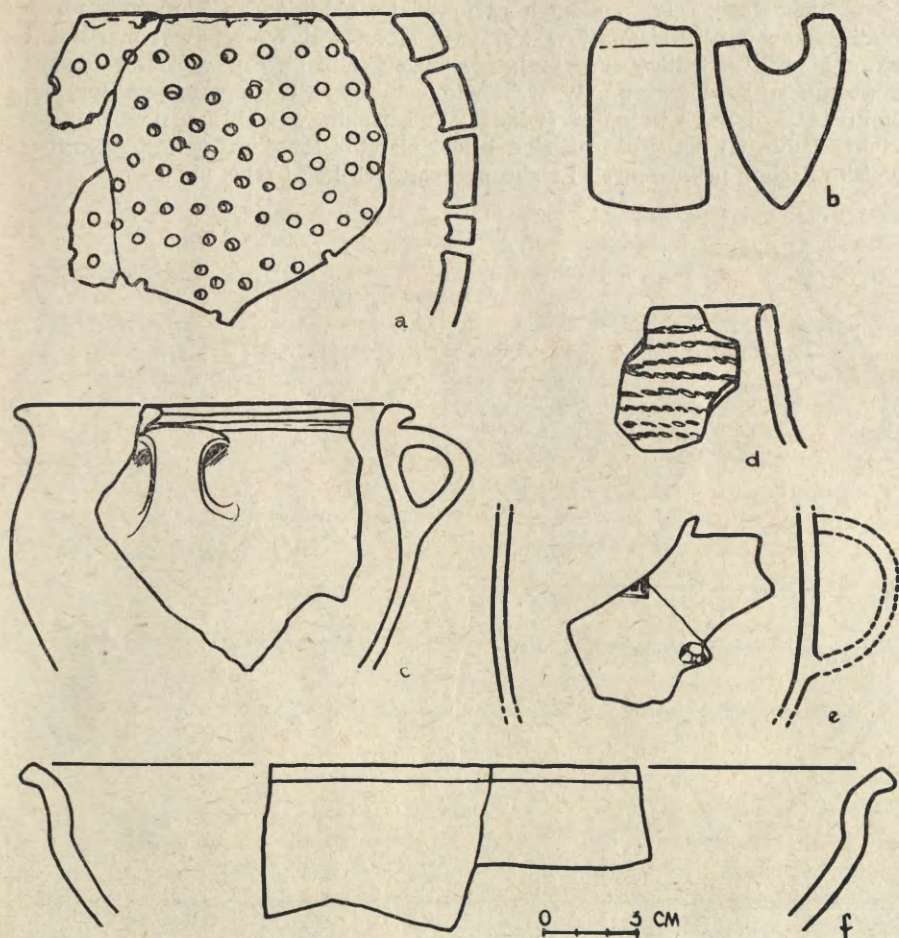
Ryc. 8. Luboszyce, pow. Lubsko. Kurhan z epoki brązu, bruk kamienny, widok z góry

Rys. I. Totkin

jest obecnie zniszczony, a jego zawartość rozsypana na powierzchni bruku. Odkryta ceramika pochodzi z III okresu epoki brązu, to znaczy nawiązuje do poprzednio odkrytych na tym cmentarzysku grobów II i III okresu epoki brązu.

Ogółem w trakcie tegorocznych prac wykopaliskowych przebadano na cmentarzysku w Luboszycach powierzchnię 944 m². Łącznie z wykopami lat ubiegłych⁶ przebadana powierzchnia wynosi 1734 m². Odkryto dotychczas 98 grobów, 12 jam, miejsce spaleń z okresu późnolateńskiego i krąg kamienny z okresu wpływów rzymskich.

⁶ Por. Domański, *Sprawozdanie...*

Ryc. 9. Luboszyce, pow. Lubsko. Materiały z osady:
a—d, f — z jamy 1; e — z warstwy kulturowej

Rys. I. Tołkin

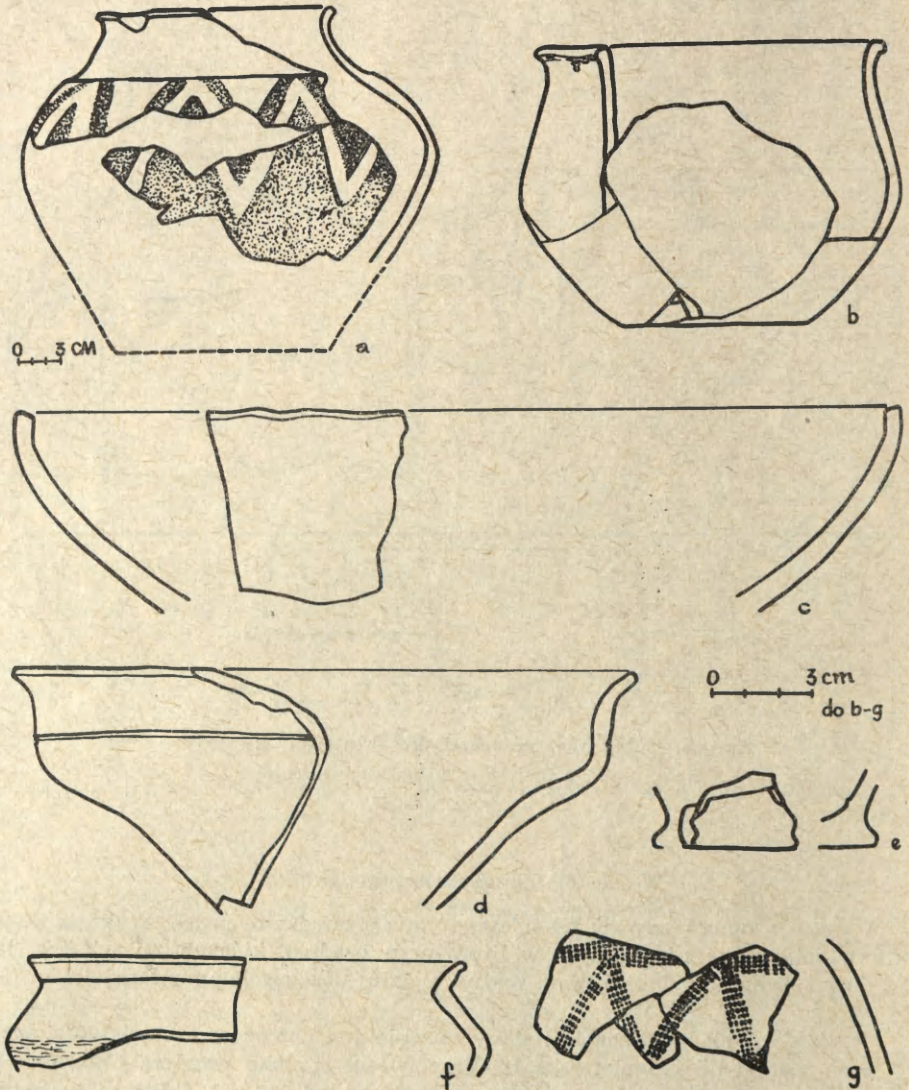
Osada w Luboszycach, pow. Lubsko

W ramach badań zespołu osadniczego przeprowadzono prace wykopaliskowe na dwu dotychczas nie znanych w literaturze osadach, których mieszkańcy, jak to z dużym prawdopodobieństwem można sądzić, użytkowali cmentarzysko w Luboszycach.

Pierwsza z tych osad znajduje się w obrębie wsi Luboszyce, w odległości około 300 m na zachód od cmentarzyska, na przeciwnym stoku wzgórza Owczarka.

Na stanowisku tym założono wykop o powierzchni 37,5 m². Odkryto tu łącznie 10 jam, z których jedną można interpretować jako ziemiankę. Bardzo bogaty materiał ceramiczny z jam pochodzi z okresu późnolateńskiego, a jedynie w jamie 1,

na wtórnym złożu, odkryto ułamek ceramiki i część toporka kamiennego kultury ceramiki sznurowej. Natomiast w warstwie kulturowej występował materiał ceramiczny z neolitu, kultury łużyckiej, późnolateński, z okresu wpływów rzymskich i z wczesnego średniowiecza. W warstwie kulturowej i we wnętrzu jam odkryto ułamki żuźla dymarkowego, co świadczy o istnieniu w pobliżu produkcji żelaza. W innej jamie (1) natrafiono na ślad bliżej nie określonej produkcji. Odkryto tam skupisko drobno pokruszonych i słabo przepalonych kości (ryc. 9).

Ryc. 10. Jazów, pow. Lubsko. Materiał z jamy budynku 1

Rys. I. Tołkin

Osada w Jazowie, pow. Lubsko

Druga z badanych osad znajduje się w Jazowie, w odległości około 3 km na pñ.-zach. od cmentarzyska w Luboszycach (w roku ubiegłym została ona mylnie oznaczona jako Grabice, stan. 2)⁷, w odległości około 150 m na północ od badanej w roku ubiegłym osady i cmentarzyska w Grabicach i jest oddzielona od nich doliną rzeczki Werdawy. Badania tegoroczne miały charakter zwiadowczy. Jest ona bardzo silnie niszczone przez głęboką orkę. Zarysy poszczególnych jej obiektów są czytelne na powierzchni pola. Starano się więc usytuować wykop (powierzchni 36 m²) w centrum osady. Odkryto trzy jamy oraz ślad budynku, przypuszczalnie konstrukcji zrębowej. Dom ten, w kształcie prostokąta, o wymiarach 2,7 × 4,8 m, zagłębiony w całość do głębokości 35—40 cm, o dnie płaskim, był usytuowany dłuższą osią po linii NW—SO. Przy jego północnej ścianie znajdowało się palenisko, którego pozostałością jest jama wypełniona przepaloną gliną i węglami drzewnymi. W tym obiekcie znaleziono dużo materiału, m. in. ułamek ceramiki tzw. siwej, ceramikę zdobioną kółkiem zębatym i ornamentem wygładzanych pasów, fragment przedmiotu metalowego, przypuszczalnie półkoska, oraz trzy przęśliki (ryc. 10). W wypełnisku jamy domu odkryto także żużel dymarkowy, co — zważywszy na usytuowanie osady w pobliżu bagnistych łąk z rudą darniową — pozwala przypuszczać, że dalsze badania najprawdopodobniej doprowadzą do odkrycia pieców do wytopu żelaza. Obiekt ten można datować na III wiek. Znalezienie w nim oraz w jego sąsiedztwie materiałów o dużej rozpiętości chronologicznej nasuwa przypuszczenie, że osada była długo zamieszkiwana. Istnieje możliwość, że ludność zamieszkująca osadę w Jazowie mogła wykorzystywać równolegle cmentarzyska w Luboszycach i sąsiednich Grabicach. Podobnie zatem jak w przypadku późnolateńskiej osady i cmentarzyska w Luboszycach mielibyśmy tu odpowiadającą sobie osadę i cmentarzysko.

*

Badania nasze nad zespołem osadniczym z okresu późnolateńskiego i wpływów rzymskich koło wsi Luboszyce prowadzone są pod kątem dwu zasadniczych problemów. Pierwszym jest zagadnienie wpływów kulturowych. Teren położony na południe od ujścia Nysy Łużyckiej do Odry jest pomostem łączącym obszar Śląska i Wielkopolski z terenami nadłabskimi, pełniącym rolę przekaźnika wpływów kulturowych idących z obu kierunków. Poznanie materiałów z naszego terenu pozwoli na zorientowanie się w roli tych kontaktów w kształtowaniu się zespołów kulturowych na terenach ościennych.

Drugim problemem jest sprawa osadnictwa w okresie wpływów rzymskich w ogóle. Warunki naturalne — ograniczona wzgórzami wąska dolina małej rzeczki Werdawy — określają możliwości osadnicze tego terenu, sprowadzające się do wąskiego pasa wzdłuż rzeki. Można przypuszczać, że odkrywano stanowiska archeologiczne z jednego okresu muszą wiązać się ze sobą, ponieważ warunki terenowe nie pozwalają na zamieszkiwanie obok siebie kilku grup ludzkich. Zatem same warunki naturalne izolują zespół osadniczy. W naszym wypadku ułatwia badania także krótkotrwałe użytkowanie poszczególnych elementów zespołu, co pozwala na uchwycenie ściśle sobie odpowiadających faz użytkowania osad i cmentarzysk. Przy-

⁷ Domański, *Prace wykopaliskowe...*; tenże, *Badania zwiadowcze na osadzie i cmentarzysku z okresu wpływów rzymskich w Grabicach, pow. Lubsko*, „Śląskie Spraw. Arch.”, t. 8: 1965, s. 19.

kładowo cmentarzysko w Luboszycach i Grabicach⁸ obejmuje swoim zasięgiem czasowym okres nie przekraczający 50 lat, zatem należy spodziewać się, że odpowiadająca im osada (lub osady) powinna mieć tylko jedną fazę zabudowy. Dzięki tym warunkom dalsze badania mogą doprowadzić do wyjaśnienia szeregu problemów osadniczych nie tylko w skali tego terenu.

Do dalszych osiągnięć należy zaliczyć przebadanie całości cmentarzyska z okresu późnolateńskiego oraz prawie całego cmentarzyska z II—III wieku, co pozwala w powiązaniu z analizami antropologicznymi wysunąć wnioski na temat wielkości grupy ludzkiej użytkującej te obiekty oraz jej struktury.

Istnienie tu cmentarzyska (może części cmentarzyska?), na którym pochowane są wyłącznie kobiety, pozwala rozciągnąć i na ten teren zasięg cmentarzysk rozdzielnicowych⁹. Nowe światło na zagadnienie stosunków kulturowych na tym terenie rzuca odkrycie w Luboszycach cmentarzyska warstwowego. Tego typu obiekty grupują się na Górnym Śląsku¹⁰ oraz przypuszczalnie na Górnym Łużycach¹¹. Cmentarzysko nasze jest wysunięte najdalej na północ. Można przypuszczać, że dalsze podobne cmentarzyska zostaną odkryte w Polsce środkowej i południowej oraz w południowej części NRD, a dotychczasowy ich brak należy przypisać raczej niedostatkowi metody badawczej. Omawiane cmentarzysko warstwowe jest pier-

⁸ H. Gander, *Die 7 Hauptversammlung der Niederlausitzer Gesellschaft*, „Niederlausitzer Mittheilungen”, t. 2: 1891, s. 462; H. Jentsch, *Gräberfunde aus der Zeit des späteren provinzialrömischen Einflusses bei Reichersdorf*, Kr. Guben, „Zeitschrift für Ethnologie”, Verhandlungen, t. 21: 1889, s. 343—352; M. Weigel, *Neue Funde aus dem römischen Gräberfelde von Reichersdorf*, Kr. Guben, „Niederlausitzer Mittheilungen”, t. 3: 1893, s. 16 i nast.

⁹ Cmentarzyska takie z terenu Polski znane są z m. in. następujących miejscowości: Brulino-Koski, pow. Ostrów Mazowiecka (A. Kempisty, *Obrządek pogrzebowy w okresie rzymskim na Mazowszu*, „Światowit”, t. 26: 1965, s. 75), Naclaw, pow. Kościan (L. J. Łuka, *Cmentarzysko z okresu rzymskiego w Naclawiu w pow. kościańskim. Tymczasowe wyniki badań przeprowadzonych w 1952 roku*, „Przegł. Arch.”, t. 10: 1958, s. 402), Słopotanowo, pow. Szamotuły (K. Przewoźna, *Osada i cmentarzysko z okresu rzymskiego w Słopotanowie, pow. Szamotuły*, „Fontes Archaeologici Posnanienses”, t. 5: 1955, s. 138), oraz Warszawa-Kawęczyn (B. Janowska, *Cmentarzysko z późnego okresu rzymskiego w Warszawie-Kawęczynie*, „Wiad. Arch.”, t. 28: 1962, s. 349).

¹⁰ Cmentarzyska tego typu badano w Dobrozdzienu, pow. Lubliniec (F. Pfützenreiter, *Ein völkerwanderungszeitliches Gräberfeld im Staatgräberfeld O.S.*, „Altschlesien”, t. 7: 1937, s. 40—44), Szczedrzyku, pow. Opole (J. Szydłowski, *Obrządek pogrzebowy na Górnym Śląsku w okresie wpływów rzymskich*, Bytom 1964, s. 129), Olsztynie, pow. Częstochowa, (J. Szydłowski, *Cmentarzysko typu dobrodzieńskiego w Olsztynie, pow. Częstochowa*, „Biuletyn Śląskiego Instytutu Naukowego”, nr 11, Katowice 1959) i Zakrzowie, pow. Krapkowice (J. Szydłowski, *Ciałopalne cmentarzysko rzymskie w Zakrzowie, pow. Krapkowice*, „Mat. Staroż.”, t. 10: 1964, s. 187—224). Podobne cmentarzyska znajdują się przypuszczalnie w Świłbiu, pow. Gliwice (Szydłowski, *Obrządek...*, s. 131), Grabówce, pow. Częstochowa (tamże, s. 42, przyp. 28). Poza terenem Górnego Śląska liczyć należy się z możliwością istnienia takiego cmentarzyska w Olbrachciach, pow. Wschowa (F. Pfützenreiter, *Die vor- und frühgeschichtliche Besiedlung des Kreises Fraustadt, Schneidemühl* 1933, s. 69—128).

¹¹ Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przypuszczać, że do warstwowych należą cmentarzyska w Litten, Kr. Bautzen (R. Needon, *Das Brandgräberfeld von Litten bei Bautzen und verwandte Fundstätten aus der späteren römischen Kaiserzeit*, „Jahreshefte der Gesellschaft für Anthropologie und Urgeschichte der Oberlausitz”, t. 3, z. 1, s. 1—35; tenże, *Das Brandgräberfeld von Litten bei Bautzen*, [w:] *Festschrift zur 25. Jahrfeier der Gesellschaft für Anthropologie und Urgeschichte der Oberlausitz*, s. 89—97) i Schönfeld, Kr. Grossenheim (A. Mirtschin, *Ausgrabung eines Burgunden-Friedhofs in Schönfeld, bei Grossenheim*, „Sachsens Vorzeit”, t. 1: 1937, s. 123—134).

wszym stanowiskiem na tym terenie, które można datować na tak późną fazę (IV wiek) okresu wpływów rzymskich, poza luźnymi znaleziskami z osady w Grabicach¹², w Luboszycach oraz być może z nowo odkrytej osady w Wierzchnie, pow. Lubsko.

Poza pracami wykopaliskowymi przeprowadzono także badania powierzchniowe, mające m. in. na celu weryfikację stanowisk dotychczas znanych. Objęto nimi cały obszar doliny małej rzeczki Werdawy, o powierzchni ok. 25 km². Pozwoli to uzyskać obraz nie tylko osadnictwa współczesnego badanemu zespołowi, ale także odtworzyć jego rozwój w przekroju chronologicznym.

Na uwagę zasługuje odkrycie w 1966 r. osady z późnego podokresu wpływów rzymskich ze śladami produkcji metalurgicznej w Wierzchnie, pow. Lubsko. Znajduje się ona w odległości około 3 km od cmentarzyska w Luboszycach. Zweryfikowano też cmentarzysko kultury łużyckiej w Datyniu, pow. Lubsko, gdzie odkryto przypadkowo jeden grób oraz poważnie zniszczone grodzisko wczesnośredniowieczne w tej samej miejscowości.

GRZEGORZ DOMAŃSKI

EXCAVATIONS OF A HABITATION COMPLEX OF THE LATE LA TÈNE
AND ROMAN PERIODS NEAR THE VILLAGE OF LUBOSZYCE,
DISTR. LUBSKO, IN 1966

The excavation which began in 1964 and continued in 1966 has shown that the burial field at Luboszyce had been repeatedly used six times: twice by the Lusatian population (at the turn of Bronze Age II and III and in the Hallstatt period), then in the Late La Tène period, twice during the Roman period (at the turn of the 2nd/3rd centuries and in the 4th century), and finally in the 14th century A. D. The discoveries of the 1966 season included two graves of Bronze Age III (1 barrow), 6 burials of the Hallstatt period, 23 burials of the Roman period and 7 medieval graves.

The cemetery of the Late La Tène period has been fully excavated. It consisted of 35 burials mostly of the urn type (only one burial in pit was found). Only small sections of the 2nd—3rd century cemetery have been left unexplored. In contrast to the La Tène burials, all burials of this date are in pits. The pits were of very regular, almost circular shape. The southern part of the Late La Tène cemetery revealed a layer which measured 1.3 by 2 m and was 10—12 cm thick. It consisted of sand mixed with charcoals, charred bones and potsherds. This was the spot where the cremations of the Late La Tène period occurred.

Fourth century features were for the first time recorded in 1966. They included a stone circle, a scattered cremation and a cemetery of scattered cremation burials. The stone circle was about 6 m in diameter and consisted of two closely set rows of field stones. Inside the circle a few small fragments of burnt bones were revealed in secondary layer. The scattered cremation and the cemetery of this type were disclosed near by. The features consisted of a sand layer, 15 cm thick, mixed with fragments of charred bones, charcoals, potsherds and relatively numerous grave goods (metal and glass objects). The layer showed traces of being submitted to high temperature. In this season only a small section (8 sq. m) of

¹² Domański, *Prace wykopaliskowe...*, ryc. 2h.

the burial ground was explored. Further excavation will provide new data to the fuller knowledge of the site.

In addition to the cemetery, two related habitation sites were examined. The settlement at Luboszyce, distant about 300 m from the cemetery, produced 10 pits with rich material of the Late La Tène date. Cultural layers contained pottery attributable to the Neolithic, the Lusatian culture, the Late La Tène and Roman periods. Potsherds and an axe of the Corded Ware culture were found in secondary layer.

The second habitation site is in Jazów, distr. Lubsko, distant about 3 km from the Luboszyce burial ground. Outlines of a rectangular structure, 2.7 m by 4.8 m, came to light. The structure cut 35—40 cm into the primary ground, and its long axis was oriented NW—SO. It contained a lot of pottery which included fragment of the so-called grey pottery, and potsherds with roulette ornament or with a motif of polished bands. Other discoveries included fragment of a sickle, 3 whorls and traces of iron smelting.

It is intended to continue the excavation of this habitation complex. These studies will help to solve problems of cultural relations and of settlement history both in this area and in adjacent regions.